

відхилень від запланованих показників та прийняття рішучих регулюючих дій відносно відхилень від стратегічного плану.

Список використаної літератури:

1. Гунченко М.В. Контролінг для менеджерів: навчальний посібник / М.В. Гунченко, І.А. Маркіна, О.М.. — К.: Центр учбової літератури, 2013. - 126 с.
2. Мочона Л.Г. Сучасні інструменти стратегічного контролінгу на підприємстві / Л.Г. Мочона // Бізнес Інформ. — 2013. — No 11. — С. 406—416.
3. Новікова І. Шляхи застосування системи фінансового контролінгу у діяльності вітчизняних підприємств // Актуальні проблеми економіки. — 2002. — No 4. — С. 35—40.

ЛЕНДЄЛ ЄВГЕН РОМАНОВИЧ

магістр зі спеціальності «Облік і оподаткування»,
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу **Королович О.О.**,
Мукачівського державного університету

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТЬ «ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ» ТА «ВНУТРІШНІЙ АУДИТ»

На сучасному етапі розвитку економіки внутрішній контроль як обов'язків організаційний елемент визначений проміжок часу вже існує в банківській сфері, однак для нефінансового сектору він є достатньо новим поняттям. Але часто поняття «внутрішній контроль» ототожнюється з поняттям «внутрішній аудит». Тому для ефективного впровадження внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту на підприємствах необхідно їх розмежувати, виявити взаємозв'язки та взаємозалежності, а також визначити функції, притаманні відповідно кожному з них.

В міжнародній практиці визначення внутрішнього аудиту міститься в міжнародних стандартах аудиторської діяльності МСА 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів», тобто це - діяльність з оцінювання, яка встановлена або надається як послуга організації. Крім цього вона може включати в себе, крім

іншого, вивчення, оцінювання функціонування і моніторинг адекватності та ефективності внутрішнього контролю.

Щодо визначення внутрішнього контролю, то воно міститься в найбільш затребуваній та авторитетній методології зазначеного аспекту, розробленій комітетом COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). Комітет організацій-спонсорів комісії Тредвея, створений в США у 1985 р. для формулювання внутрішнього контролю і забезпечення керівництва для оцінки його ефективності).

Модель COSO включає в себе кілька основних понять: внутрішній контроль являє собою процес; внутрішній контроль залежить від людей; внутрішній контроль може забезпечити керівництву лише достатню впевненість; внутрішній контроль спрямований на досягнення мети в одній або декількох окремих категоріях, які не пересікаються.

Доцільно провести порівняння понять внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, наведене в вище зазначених документах (табл. 1).

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика
внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту**

	Внутрішній аудит (МСА 610)	Внутрішній контроль (модель COSO)
Визначення	Внутрішній аудит визначається як діяльність з оцінювання, яка встановлена або надається як послуга організації. Може включати в себе, вивчення, оцінювання функціонування і моніторинг адекватності та ефективності внутрішнього контролю.	Внутрішній контроль це комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ
Мета	Масштаб і мета внутрішнього аудиту в кожному випадку різняться та залежать від масштабів й вимог його керівництва	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечення «розумної впевненості» щодо досягнення мети в наступних категоріях: • ефективність та продуктивність операцій; • надійність фінансової звітності; • дотримання законів та правил.

Елементи	<ul style="list-style-type: none"> - моніторинг системи внутрішнього контролю, - дослідження фінансової та операційної інформації, - огляд економії, ефективності і дієвості діяльності суб'єкта, - огляд дотримання вимог законодавства, нормативних актів та інших зовнішніх вимог, а також політики, директив та інших внутрішніх вимог керівництва. 	<ul style="list-style-type: none"> • контрольне середовище, • оцінка ризиків, • засоби контролю, • інформація та комунікація, • моніторинг
----------	---	---

З даного порівняння видно, що внутрішній контроль - це одна з функцій менеджменту компанії по її управлінню, яка в тому чи іншому вигляді завжди присутня на підприємстві, а внутрішній аудит - оціночна діяльність, яка не носить обов'язкового характеру.

Цілі внутрішнього аудиту визначаються керівництвом компанії або представником власників, а цілі внутрішнього контролю - в забезпеченні «розумної впевненості» в ефективності операційної діяльності, надійності фінансової звітності, дотримання законодавства. Для функціонування системи внутрішнього контролю на підприємстві необхідно створити визначене середовище, що складається з п'яти взаємопов'язаних компонентів: контрольне середовище, оцінка ризиків, засоби контролю, інформація та комунікація, моніторинг. Тому внутрішній контроль організаційно складніша структура, ніж внутрішній аудит. Для функціонування внутрішнього аудиту може бути створено окремий підрозділ. Предмет дослідження як у внутрішньому контролі так і у внутрішньому аудиті багато в чому співпадає: оцінка ефективності господарської діяльності; оцінка фінансової звітності; оцінка дотримання норм законодавства. Частково збігаються і функції - оцінка достовірності звітності, її повнота, надійність, доречність зовнішньої і внутрішньої інформації. Але при цьому функції внутрішнього контролю ширші - це не просто констатація того, чи іншого факту, але й участь в створенні системи ефективною системи управління. Система внутрішнього контролю повинна не тільки забезпечити достовірність і достатньою надійність інформації, але й забезпечити: виявлення відхилень фактичних показників від планових і виявити причини відхилень; своєчасне

створення інформаційної бази для керівництва, що використовується для прийняття управлінських рішень.

Ще однією функцією системи внутрішнього контролю є забезпечення фізичного збереження активів компанії, запобігання шахрайству та розкраданням. При цьому оцінку належного функціонування системи внутрішнього контролю може дати тільки внутрішній аудит.

Зазначається також, що [2] внутрішній контроль в розумінні COSO ґрунтується на інтеграції в бізнес-процеси певних процедур, котрі забезпечують виконання управлінських рішень з мінімальними ризиками. Залежно від цілей всі процедури контролю можна розділити на групи [3]: директивні, профілактичні і коригувальні.

Директивні функції здійснює керівництво підприємства: це створення організаційної структури, прийняття корпоративних правил і положень, планування, впровадження визначених директивних процедур, контроль інформаційних потоків, створення системи мотивації. На багатьох підприємствах вже давно функціонують служби економічної безпеки, котрі частково здійснюють профілактичні функції.

Профілактичні функції: контроль документального оформлення, забезпечення відображення всіх дозволених операцій, в тому числі контроль реалізації продукції, контроль грошових надходжень, контроль кредиторської заборгованості, розрахунків з бюджетом, перевірка правильності обліку витрат на виробництво; забезпечення інформацією для прийняття управлінських рішень, управління ризиками.

Коригувальні функції: контроль виконання бюджетів та інших поточних планів, визначення відхилень і виявлення причин їх виникнення.

Однією з тенденцій розвитку аудиту, в тому числі і внутрішнього аудиту, є розширення його цілей і завдань та перетворення з контрольного органу, в орган, метою діяльності котрого є встановлення стратегічних можливостей розвитку підприємства, проведення стратегічного аналізу і визначення перспектив розвитку [1].

Тому функції внутрішнього аудиту можна розділити на дві групи: стратегічні і поточні.

До стратегічних функцій відносяться:

- моніторинг зовнішнього середовища діяльності підприємства;
- участь в розробці стратегії розвитку підприємства;
- створення системи оцінки ризиків,
- управління ризиками;
- оцінка інвестиційних та інших проектів.

До поточних функцій можна віднести:

- вивчення систем бухгалтерського обліку;
- оцінка та моніторинг адекватності систем бухгалтерського обліку;
- оцінка ефективності систем бухгалтерського обліку;
- облік, фінансовий аналіз і контроль;
- моніторинг системи внутрішнього контролю;
- контроль за дотриманням законодавства;
- оцінка ступеня надійності інформації, що надається системі управління;
- консультації з бухгалтерських, податкових та правових питань;
- участь в автоматизації обліку (бухгалтерського, управлінського, податкового);
- контроль за виконанням планових показників.

З наведених вище функцій внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, видно, що директивні функції властиві тільки внутрішньому контролю, а профілактичні та корегуючі - як внутрішньому контролю, так і внутрішньому аудиту, але у внутрішньому аудиті є ще стратегічні функції, котрі не використовуються у внутрішньому контролі. Вибір конкретних функцій внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту, не може бути стандартизованим і залежить від цілей і завдань, які визначає для себе і виконує кожне підприємство. Також вибір визначається розміром організації, її структурою та структурою управління. Правильне визначення функцій, котрі виконує система внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, дозволить:

-організаційно правильно вибудувати служби внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту;

-забезпечити їх взаємодію;

-створити ефективну систему контролю на підприємстві;

-допоможе уникнути непотрібного дублювання функцій, які виконуються службою внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту, не допустивши при цьому пропуски важливих функцій.

Список використаної літератури:

1. Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н. М., Петренко Н. І. Контроль і ревізія.– 2-ге вид., доп. і перероб.: Підручник. –Житомир: ЖІТІ, 2010. – 512с.
2. Сонін О. Внутрішній контроль і внутрішній аудит–необхідність для компаній. –audit. ua.
3. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація К .: Т-во „Знання” , КОО, 2011. –402с.

МАКСИМЕНКО ДІАНА ВІКТОРІВНА
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
СТАРОСТА УЛЬЯНА ЮРІЇВНА,
студентка спеціальності «Професійна освіта (Економіка)»,
Мукачівського державного університету

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Проблеми аналізу виробничих запасів в сучасних умовах набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою швидкої і достовірної інформації. Процес відображення їх в обліку, який складався роками не задовольняє інформацією управлінський персонал. Тому станом на сьогоднішній день важливим є вирішення питання пристосування сучасної системи аналізу виробничих запасів на підприємствах до вимог оптимізації оперативності та достовірності надання інформації для потреб менеджменту з метою раціоналізації

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>